

3. Pivovarova M. Theorizing teacher mobility”: a critical review of literature [Електронний ресурс] / Margarita Pivovarova. URL: https://www.researchgate.net/publication/306242935_Theorizing_teacher_mobility_a_critical_review_of_literature

ПРОФЕСІЙНА МОБІЛЬНІСТЬ ВИКЛАДАЧІВ ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ

В'ячеслав Шинкаренко

кандидат педагогічних наук, доцент

Комунальний заклад вищої освіти «Дніпровська академія неперервної освіти»
Дніпропетровської обласної ради»
forte-pianowww@ukr.net

Ірина Шинкаренко

асистент кафедри водогосподарської інженерії

Дніпровський державний аграрно-економічний університет
rnk.irina@gmail.com

Сучасна людина живе у світі, що стрімко змінюється. Процес глобалізації сьогодні висуває нові вимоги, нові правила, нові умови, яким людина повинна відповідати у всіх сферах діяльності та на всіх рівнях. Зміни відбуваються стрімко, зокрема й у галузі освіти. Педагог-професіонал має бути мобільним.

Поняття «професійна мобільність» досить велике та неоднозначне. На побутовому рівні воно характеризує внутрішню готовність людини до зміни професії. Що з'явилося у вітчизняній педагогічній та психологічній літературі на початку 80-х років. XX ст., спочатку воно означало здатність і готовність особистості досить швидко й успішно опанувувати нову техніку і технологію, набувати відсутні знання і вміння, що забезпечують ефективність нової професійної діяльності [1, с. 58].

Мобільність (англ. mobility; нім. mobilitat) – рухливість, здатність до швидкої зміни стану, становища; (Від латів. mobilis рухливий) – здатність до швидкого пересування, дії.

Мобільність людини у світі розглядається, з одного боку, як чинник динамізму, посилення інтенсивності, мінливості соціальних процесів і, з іншого боку, як чинник, що забезпечує стійкість, керованість розвитком суспільства.

Сьогодні потрібен педагог, здатний опанувати технологіями, що забезпечують індивідуалізацію освіти, досягнення запланованих результатів, мотивований на безперервне професійне вдосконалення, що демонструє інноваційну поведінку, здатність самостійно вирішувати складні завдання, керувати та швидко адаптуватися до умов, що змінюються.

У сучасних наукових дослідженнях вчені розглядали проблему професійної мобільності педагога з різних точок зору, використовуючи методологічні підходи.

Різні аспекти мобільності розглядали В. Андрєєв, Н. Василенко, О. Горанська, Т. Гордєєва, І. Зимня; педагогічні умови такого процесу вивчали Є. Іванченко, Н. Кожемякіна, Н. Латуша, Л. Сушенцева; вплив зовнішніх та внутрішніх чинників розглядали Л. Амірова, О. Любімова та ін. Але недостатнім є дослідження проблеми формування професійної мобільності викладачів.

Вивчення досвіду діяльності додаткової освіти, забезпечення їм безперервності розвитку професійної мобільності викладачів дозволило виділити характерні вимоги до нього: забезпечення системної інтеграції знань, діяльнісно-практична спрямованість освітньої діяльності, спрямованість освітньої діяльності на формування проектної культури викладачів, розвиток педагогічного потенціалу викладачі; індивідуалізація освітньої діяльності на користь формування професійної мобільності.

Сучасна ситуація на ринку праці, зростаючі вимоги до компетентності педагога, явища стандартизації та інтенсифікації професійної діяльності призводять до необхідності формування такої якості педагога, як індивідуальна професійна мобільність. У літературі розрізняють вертикальну та горизонтальну професійну мобільність фахівця. Перша більшою мірою пов'язана з кар'єрним зростанням, а друга розуміється як здатність працівника до ефективної професійної діяльності в умовах трудової реальності, що змінюється. Одним з аспектів професійної мобільності є зміна трудової позиції працівника, зумовлена зміною робочого місця, видів діяльності чи трудових

операцій. Виражена сучасна тенденція до розширення трудових функцій та швидкої зміни видів професійної діяльності педагога актуалізує проблему певної трансформації професійної позиції.

Так, Л. Горюнова вважає, що професійна мобільність включає триєдиний комплекс наступних складових:

- якість особистості, що забезпечує внутрішній механізм розвитку людини через сформованість ключових, загальнопрофесійних компетентностей;

- діяльність людини, детермінована подіями, що змінюють середу, результатом якої виступає самореалізація людини в професії та житті;

- процес перетворення людиною самого себе та навколишнього її професійного та життєвого середовища [2, с. 42].

Сьогодні більш вивчено різні аспекти формування професійної компетентності фахівців, у тому числі й педагогів. Але і в цих дослідженнях практично не торкаються аспектів їх співвідношення з професійною мобільністю. Водночас, узагальнюючи різноманітність думок та уявлень про професійну компетентність у науково-педагогічних роботах, у структурі цієї особистісної освіти можна виділити такі, на наш погляд, найбільш значущі, що визначають складові:

- когнітивну, яка є базовими, універсальними, фундаментальними, не схильні до швидкого «старіння» знання з тих областей, які виділяються як сфери ключових компетенцій для даного виду професійної діяльності;

- процесуально-діяльнісну, що забезпечує вміння оперативно та гнучко застосовувати у практичній діяльності свої знання, вирішувати будь-яке професійне завдання найбільш оптимальним та ефективним способом;

- організаційно-діяльнісну, основу якої становить здатність до самоорганізації, саморозвитку, що забезпечує фахівцю вміння постійно оновлювати свій арсенал знань та способів діяльності, організувати внутрішні та зовнішні ресурси, необхідні для вирішення конкретного поставленого професійного завдання. Важливою особливістю професійної

компетентності є також те, що вона передбачає мотиваційну, ціннісну та особистісно-психологічну спрямованість людини як фахівця на певну професійну діяльність. Інакше кажучи, професійно компетентна людина компетентна у конкретній, нехай навіть досить широкій сфері професійної діяльності. Інше питання, що у разі переходу в іншу професійну сферу такий фахівець, як правило, дуже швидко може стати професійно компетентним і в новій професійній галузі, оскільки він уже має механізми внутрішньої організації, необхідні для цього.

Література

1. Сушенцева Л. Л. Формування професійної мобільності майбутніх кваліфікованих робітників у професійнотехнічних навчальних закладах: теорія і практика: монографія / Лілія Леонідівна Сушенцева; за ред. Н. Г. Ничкало; Інститут професійно-технічної освіти НАПН України. – Кривий Ріг: Видавничий дім, 2011. – 439 с.
2. Фамілярська Л. Л. Мобільність як перспективна складова освітнього процесу [Електронний ресурс] / Лариса Леонідівна Фамілярська. // Інформаційні технології і засоби навчання, № 41, вип. 3. – 2014. – Режим доступу: <http://goo.gl/hlfp2a>

ФОРМУВАННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ МОБІЛЬНОСТІ ЯК ЕЛЕМЕНТ ПІДГОТОВКИ ЗДОБУВАЧІВ ОСВІТИ В ПЕДАГОГІЧНОМУ УНІВЕРСИТЕТІ

Ірина Крашеніннік
доктор філософії у галузі Освіта/Педагогіка
Мелітопольський державний педагогічний університет
імені Богдана Хмельницького
iryna.krasheninnik@gmail.com

У процесі професійної підготовки майбутніх педагогів за спеціальністю «Професійна освіта (Цифрові технології)» постає багато завдань, до числа яких належить формування у здобувачів вищої освіти професійної мобільності.